



دکتر امین پاشامبری وکیل دادگستری

صدور حکم و اجرای مجازات اعدام تعدادی از معترضان اخیر سبب جلب توجه افکار عمومی کشور به‌ویژه حقوق‌دانان به ماهیت، پیشینه و آثار اعمال این نوع مجازات شده است.

مجازات اعدام سابقه‌ای حدوداً چهار هزار ساله دارد. اما در سده‌ها و دهه‌های اخیر بسیاری از نظام‌های حقوقی دنیا در جهت محدودکردن یا لغو مجازات اعدام گام برداشته‌اند. به‌گونه‌ای که تاکنون ۱۳۳ کشور به طور کلی مجازات اعدام را یا به موجب قانون ملغی کرده‌اند یا در عمل مجازات اعدام را اجرا نمی‌کنند. در برخی دیگر از کشورها نیز مجازات اعدام صرفاً برای جرائم بسیار سنگینی مانند کشتار دسته‌جمعی انسان‌ها قابل اعمال است.

موافقان و مخالفان مجازات اعدام، دلایل مختلفی را در توجیه نظرشان بیان می‌دارند. در جامعه ما تاکنون کمتر به دلایل مخالفان مجازات اعدام پرداخته شد.

## مجازات اعدام و تجربیات جهانی

در اینجا به برخی از دلایل مخالفان اعدام اشاره می‌شود:

بسیار اتفاق افتاده است که شخصی به خاطر جرمی به مجازات اعدام محکوم، اما بعدها بی‌گناهی‌اش ثابت شد. تجربه نشان می‌دهد حتی توسعه‌یافته‌ترین نظام‌های قضائی دنیا نیز از چنین اشتباهاتی مصون نبوده‌اند. بعد از اعدام، هیچ راهی برای جبران اشتباه سیستم قضائی در مورد فرد اعدام‌شده وجود ندارد.

یکی از عمده‌ترین اهداف اجرای مجازات‌ها، بازدارندگی آنهاست. شواهد قانع‌کننده‌ای وجود ندارد تا نشان دهد مجازات اعدام، بازدارنده‌تر از مجازات‌های سنگینی مثل حبس طولانی‌مدت است. برای نمونه، طبق پژوهش‌های انجام‌شده، در ایالاتی از کشور آمریکا که مجازات اعدام را در دهه‌های اخیر لغو کرده‌اند، تغییر چندانی در نرخ ارتکاب جرائمی که قبلاً مجازات آنها اعدام بود، ایجاد نشده است. تجربه کشورهای اروپایی که مجازات اعدام در آنها ملغی شد نیز مؤید این موضوع است.

امیر رئیسیان در گفت‌وگو با «شرق»

# بازداشت وکلایی مانند کامفیروزی تلاش برای هموارکردن مسیر وکلای تبصره ۴۸ است



**سامان موحدی‌راد:** محمدعلی کامفیروزی صبح روز چهارشنبه وقتی برای پیگیری پرونده چند نفر از موکلانش به دادرسای اوین رفته بود، بازداشت شد. این وکیل دادگستری که وکالت چند نفر از بازداشت‌شدگان اعتراضات اخیر را بر عهده دارد، همچنین روز پنجشنبه با چشم‌بند به خانه‌اش منتقل شد تا هم خانه‌اش تفتیش شود و هم ابزار و وسایلش ضبط شود. بازداشت محمدعلی کامفیروزی در حالی اتفاق افتاده که بنا بر گفته وکیل این وکیل هیچ اخطاربه‌ای یا احضاربه‌ای برای او صادر نشده بود. همچنین به دلیل دسترسی روزانه این وکیل دادگستری به سامانه ثنا برای پیگیری امور موکلانش هیچ پیامی در این سامانه هم برای احضار او به دادسرا ثبت نشده بود.
باین حال وکلیی که در روزهای اخیر و در پی بازداشت گسترده دانشجویان و روزنامه‌نگاران در دادسرای اوین به سر می‌برد، صبح روز چهارشنبه بدون هیچ اطلاع قبلی بازداشت شد تا وضعیت او و موکلانش در هاله‌ای از ابهام قرار بگیرد. محمدعلی کامفیروزی چهره شناخته‌شده‌ای در میان جریان‌های دانشجویی است. او که یک فعال دانشجویی شناخته‌شده در یک دهه گذشته بود، در سال‌های اخیر به وکیل محبوب دانشجویان بازداشتی هم تبدیل شده بود و نقش مؤثری در تعدیل احکام صادره برای دانشجویان داشت. او همچنین در حوادث رخ‌داده در ایران هم وکالت تعداد زیادی از بازداشت‌شدگان را بر عهده گرفت. از این جمله می‌توان به نیلوفر حامدی روزنامه‌نگار روزنامه «شرق»، الهه محمدی روزنامه‌نگار روزنامه هم‌میهن و سعید مدنی اشاره کرد. کامفیروزی همچنین از جمله وکلایی است که به‌صورت داوطلبانه به بسیاری از زندانیان و بازداشت‌شدگان خدمات وکلایی ارائه کرده است. بازداشت او موجب شد تا با امیر رئیسیان از دیگر وکلای درگیر در پرونده بازداشت‌شدگان این روزهای ایران گفت‌وگو کنیم. امیر رئیسیان معتقد است بازداشت وکلایی مانند کامفیروزی تلاشی است برای اینکه به‌صورت غیرمستقیم بازداشت‌شدگان را به سمت استفاده از وکلای تبصره ماده ۴۸ و تسخیری سوق دهند.

◆ **بازداشت آقای کامفیروزی در چنین شرایطی چه بر سر موکلانش می‌آورد؟**

طبیعتاً موکلان ایشان درحال حاضر وکیل‌شان را از دست می‌دهند. یعنی در کوتاه‌مدت تا وضعیت پرونده مشخص شود به خدمات ایشان دسترسی ندارند. البته ما امیدواریم کل ماجرا سوته‌فاهم باشد و ایشان هرچه زودتر آزاد شوند. ولی تا زمانی که ایشان با قرار تأمین آزاد شوند، حداقل موکلان ایشان نمی‌توانند از کمک‌های آقای کامفیروزی بهره بگیرند؛ بنابراین اتفاقی که رخ می‌دهد این است که موکلان ایشان به‌صورت غیرمستقیم به سمت استفاده از وکلای تبصره ۴۸ و وکلای مورد تأیید قوه قضائیه هدایت می‌شوند. البته تا حدی همکاری‌ها هستند که به‌صورت داوطلبانه کمک و تلاش می‌کنند تا خلا حضور ایشان را تا زمان بازگشتشان جبران کنند اما بازداشت ایشان و وکلای دیگر عملاً این مسیر را برای خیلی‌ها پرتنگ‌تر می‌کند. به‌رحال این اتفاقی است که برای مردم می‌افتد و آنها بدون خدمات وکلائی و پناه وکلائی در دادگستری رها می‌شوند.

◆ **با توجه به موانع موجود، وکلایی مثل آقای کامفیروزی چه کمکی به موکلان‌شان می‌توانستند بکنند؟**

نه ایشان بلکه همه وکلایی که الان در حال فعالیت هستند، در برخی شعب و برخی پرونده‌ها با ممانعت‌هایی مواجه می‌شوند. دادسراها به‌طورکلی وکلای داوطلب را راه نمی‌دهند و به تبصره ۴۸ استناد می‌کنند. درواقع برخی مراجع قضائی بنا بر تشخیص خودشان در پرونده‌ها رأی می‌دهند که این پرونده باید از وکلای تبصره ۴۸ استفاده کند و راه دسترسی سایر وکلا به پرونده را می‌بندند که البته این اقدامی غیرقانونی است. مواردی مثل دادگاه‌های کرج یا اتفاقی که اخیراً برای خود من در دادگاه اصفهان رخ داده از این دست موارد است که مرجع قضائی از حضور این گروه از وکلا ممانعت کرده‌اند اما به‌طورکلی در دادگاه‌ها و مراجع قضائی در مرحله رسیدگی دادگاه بدوی صرف‌نظر از موارد خاص که عرض کردم، هم ایشان و هم وکلای داوطلب در حال فعالیت هستند و بی‌تأثیر هم نبوده‌اند. احکامی که صادر شده با آنچه کیفرخواست مورد مطالبه دادسرا بوده تفاوت‌های جدی پیدا کرده و اگر وکلایی همچون کامفیروزی در این پرونده‌ها وجود نداشتند، شاید آن کیفرخواست‌ها عیناً به حکم تبدیل می‌شدند و ما با احکام شدیدتری مواجه بودیم. امثال آقای کامفیروزی و وکلای داوطلب در دادگاه‌ها تلاش کردند آن

میزانی از اتهامات که در دادسرا به‌صورت مازاد بر واقعیت ادعا می‌شود یا اساساً کلیتش منطبق بر پرونده نیست، در دادرسی‌های بدوی با مراحل بعدی و تجدیدنظر یا در دیوان حذف شود. آقای کامفیروزی هم برای فعالان دانشجویی پرونده‌های زیادی را زحمت کشیده‌اند و تأثیر ایشان هم در این زمینه انکارنشدنی بوده است. می‌توان گفت همکاری‌انی مانند آقای کامفیروزی اهمیت‌شان در نظام دادگستری فعلی ما این است که از وقوع اشتباهات قضائی که می‌توانست به اتلاف عمر بسیاری از متهمان منجر شود، پیشگیری کرده‌اند.

◆ **خود شما هم درحال حاضر وکالت تعدادی از بازداشت‌شدگان حوادث اخیر را بر عهده دارید. وضعیت دسترسی شما به پرونده‌ها و کمک به موکلان‌تان چگونه است؟**

در برخی پرونده‌ها روند غیرقانونی پیگیری می‌شود. به این معنی که اجازه دسترسی آزادانه به وکیل تعیینی متهم

نظام‌های حقوقی پویا معمولاً به دنبال توسعه خود با استفاده از تجربیات سایر نظام‌های حقوقی هستند، همچنان که در بازنگری درباره مجازات اعدام نیز این اتفاق رخ داده است.

در کشور ما نیز در بسیاری موارد، ازجمله در مورد وضع و اصلاح قوانین شکلی و ماهوی و همچنین ایجاد ساختارهای حقوقی، از تجربیات سایر نظام‌ها استفاده شده است.

با وجود این، علی‌رغم روندی که نظام‌های حقوقی دنیا برای بازنگری درباره مجازات اعدام طی کرده‌اند، موضوع بازنگری نسبت به این نوع مجازات تاکنون در ایران مورد توجه جدی قرار نگرفته است.

در این ایام که صدور حکم اعدام علیه تعدادی از معترضان سبب توجه و حساسیت بالای جامعه به این نوع مجازات شده، شایسته است هم حاکمیت و هم حقوق‌دانان به وظیفه تاریخی خود در این زمینه عمل کنند.

فزارخ از نوع و چگونگی عملی که به‌خاطر آن برخی معترضان با حکم

اعدام مواجه شده‌اند، عمل آنها در بستر یک اعتراض رخ داده است. در مواردی که رسیدگی به اتهامات علیه منتقدان یا مخالفان حاکمیت مطرح است، همواره یکی از نگرانی‌های جدی حقوق‌دانان، فراهم‌نبودن زمینه‌های رسیدگی دآوری منصفانه به عنوان یکی از حقوق بنیادین شهروندان است و البته این نگرانی‌ها به همان اندازه نسبت به قانون‌گذاری در موضوعاتی که حاکمیت درباره آنها ذی‌نفع محسوب می‌شود، وجود دارد.

در شرایط فعلی، تصمیم مناسب این است که با اعتنا به تجربیات جهانی، فورا از صدور حکم اعدام و اجرای این نوع مجازات جلوگیری شود و زمینه بازنگری قوانین مربوطه و همچنین رسیدگی قضائی منصفانه را فراهم کند. حقوق‌دانان اعم از استادان حقوق، قضات، وکلا و همچنین کانون‌های وکلا و دانشکده‌های حقوق باید از همه ظرفیت‌های موجود و ابزارهای در دسترس، جهت اصلاح قوانین و تضمین رسیدگی قضائی منصفانه استفاده کنند.



روش‌های دیگر دادرسی را قبول نداریم، تنها امکانی است که ما در این وضعیت داریم.

◆ **بازداشت آقای کامفیروزی چندمین مورد از بازداشت وکلا در سه ماه اخیر و وقایع پس از مرگ مهسا امینی است. علت این بازداشت‌ها چیست؟**

اینکه این اتفاق در حال رخ‌دادن است، از نظر تحلیل وضعیت حقوقی تنها معنایی که دارد این است که بخش‌هایی اسباب و لوازم قانونی را برای خودشان دست‌وپاگیر می‌دانند. در نتیجه به چنین روش‌هایی رو می‌آورند. اگر دستگاه متولی ابزار و امکانات قانون را دست‌وپاگیر ندانند و متوجه این باشد که قانون و امکانات قانونی تضمین‌کننده حقوق افراد است، در نتیجه تلاش‌های وکلا را که فقط در چار‌چوب امکانات قانونی اجرا می‌شود، برای خودش اسباب زحمت نمی‌بیند و به این فکر نمی‌افتد که بخواند این تلاش‌ها را از طریق بازداشت وکلا برای خودش رفع کند. آنچه برداشت بنده است، بر اساس نمونه‌هایی که مشاهده می‌کنیم، این است در وضعیتی قرار داریم که عده‌ای قانون را مزاحم می‌دانند؛ وگرنه هیچ منفعت امنیتی یا منفعت حافظ نظم موجودی در این مسئله دیده نمی‌شود.

◆ **سودوکو سخت ۳۳۸۸**

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

**قانون‌های حل جدول سودوکو:**

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

◆ **سودوکو ساده ۳۳۸۸**

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

**سودوکو**

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۱	۳	۹	۲	۸	۴	۶	۷	۵
۵	۶	۴	۱	۷	۹	۳	۲	۸
۲	۸	۷	۵	۶	۳	۱	۹	۴
۳	۵	۱	۸	۴	۲	۹	۶	۷
۷	۹	۲	۶	۳	۱	۸	۵	۴
۶	۴	۸	۹	۱	۷	۵	۳	۲
۴	۲	۵	۳	۹	۶	۷	۸	۱
۸	۷	۶	۴	۱	۵	۲	۹	۳
۹	۱	۳	۷	۲	۸	۵	۴	۶

۴	۶	۳	۱	۵	۲	۷	۸	۹
۹	۷	۱	۶	۲	۸	۴	۳	۵
۳	۵	۸	۹	۷	۴	۲	۶	۱
۱	۴	۳	۵	۸	۱	۹	۲	۷
۶	۹	۷	۵	۲	۸	۴	۳	۱
۲	۸	۵	۳	۹	۷	۶	۱	۴
۵	۴	۸	۳	۹	۱	۷	۲	۶
۷	۳	۹	۲	۱	۶	۵	۴	۸
۸	۱	۲	۷	۴	۵	۳	۹	۶

◆ **حل جدول ۴۳۹۱**

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۴	۳	۲	۱	۵	۳	۲	۸	۶	۷	۵	۴	۳	۲
۲	۳	۱	۵	۴	۲	۸	۳	۱	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲
۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۸	۷	۶	۵	۴	۳
۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۸	۷	۶	۵	۴
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۸	۷	۶	۵
۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۸	۷	۶
۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۵	۴	۳	۲	۸	۷

◆ **جدول ۴۳۹۲ - طراح: بیژن گورانی**

**افتی:**

۱- کارگردان فیلم گلابداتور با بازی راسل کرو- بالارفتن ۲- جهت- باز شیمیایی- قدیمی‌ترین فرش جهان که در موزه آرمنیاز روسیه نگهداری می‌شود ۳- بازگرداندن متن از یک زبان به زبان دیگر- قطار برقی شهری- برهنه ۴- پنیر محبوب هلندی- عصای زیر بغل- رساله مشهور افلاطون ۵- آتشگیره- بدون برنامه‌ریزی- عملی در وضو ۶- سراینده سایه عمر- فلانی- شیرینی‌فروش ۷- پارچه ابریشمی رنگین- از القاب اشرافی زنان اروپا- دارای مقام و منزلت ۸- مدفن شیخ صدوق- جهان- ایمنی و آرامش- پراکندگی ۹- بسیار بخشنده- موی پشت لب مرد- ضرر ۱۰- رمانی نوشته ژوزه ساراماگو- امانتداران- تابه نان‌پزی ۱۱- سگ بیمار- هجران- منظم ۱۲- خیر خوش- غذایی سبک و پراثرتری- پوسیده ۱۳- نوار دورتادور بدنه اتومبیل- جانوری پستاندار از خانواده موش- تصویر نقاشی‌شده ۱۴- استراتژیک- پایکوبی و دست‌افشانی صوفیان- قیمت بازاری ۱۵- قسمت کم‌عمق رودخانه- علم شناخت اصطلاحات

**عمودی:**

۱- نجات‌یافته- بخشی از دستگاه گوارش ۲- واحد پول فرانسه- ارمغان- گواه‌آوردن ۳- طلاق- پایتخت غنا- همه چیز را جمع می‌بندد ۴- ادب از بی‌ادب‌ان آموخت- متعفن- پیشوا ۵- رها و آزاد- سخن، گفتار- طرز عمل ۶- حرف ندا- اجاره‌بها- آسان- زمان معین ۷- پوشاننده- تکیه‌گاه پای دوچرخه‌سوار- معجون ۸- کاری رادیواکتیو- سنگ آذرین قیمتی ۹- قبیله سرخپوست بومی آمریکای